

Приложни изследвания
Applied Researches

ИНСТИТУЦИОНАЛИЗИРАНОТО ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ НА РОДИТЕЛИТЕ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА (За образователните мениджъри и за родителите)

Цеца Георгиева

Обединено детско заведение 2 „Звънче“ – София

Резюме. Публикацията третира модерния мениджмънт на образователните институции, значимостта на гражданското общество като институционализиран обществен сектор, представен чрез неправителствени организации, които изпълняват мисията да гарантират жизнеспособността на държавните институции, при които се наблюдава дефицит в ресурсното осигуряване на тяхната дейност. Установяването и развитието на взаимоотношенията между НПО (неправителствени организации) и органите на местната и държавната власт е знак за зрелостта на обществото и сигурна гаранция за прогрес не само на институциите, а и на отделната личност, която се превръща в основно понятие.

Връзката на българското образование с обществеността е социална политика с дълга история. Училищните настоятелства са първото представителство на гражданското общество в организирането, ръководството и управлението на българската просвета още през епохата на Възраждането. И днес гражданските организации (родителската общественост) изпълняват своето традиционно предназначение.

В контекста на новите предизвикателства на обществено-икономическите реалности на конкурентност, пазарна ориентация, самоуправление става дума за поделена отговорност между държавата и обществото за финансовото и материалното обезпечаване на образователно-възпитателния процес на децата и учениците, генерирайки собствени и дарителски ресурси и кооперирайки доброволните усилия на гражданите (родителите). А това е сърцевината на идеята за демократичното общество като работещо гражданско общество.

Гражданското съучастие на родителите в управлението на образователните организации се гарантира от българското законодателство със Закона за народната просвета и Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Активността на родителските организации като партньор на детската градина (училището) е индикатор за споделена грижа, за проява на заинтересованост за бъдещето на децата и тяхното личностно развитие

като пълноценни граждани на обществото, проява на сътрудничество и съпричастност при решаване на въпроси, свързани с жизнеспособността на организацията, и най-вече – индикатор за цивилизоваността на обществото.

Keywords: management, parental alliance, civil society, institutionalization, innovations, cooperation, interaction

Въпросът за гражданско-родителското съучастие в управлението на детското заведение

Гражданското съучастие в управлението на съвременната детска градина, взаимодействието ѝ с факторите от социокултурната среда е важно условие за осъществяването на резултатна работа в детското заведение. Най-често гражданското съучастие се постига чрез дейността на училищните настоятелства, социалните партньорства и гражданските сдружения в лицето на групи от родители, общественици и педагози, педагогически общности, местни органи на управление и др. В настоящата статия се представя дейността на едно такова сдружение с идеална цел – **Родителски алианс „Благополучие в детската градина – 2008“**.

Целта на това съучастие е:

- *оптимално използване на материалните, финансовите, организационните и информационните ресурси;*
- *повишаване на отговорността и подобряване на взаимодействията между детската градина и гражданските сдружения;*
- *откриване на нови възможности за комплексно изграждане на система от дейности за издигане на качеството на работа на предучилищните заведения.*

На преден план излиза необходимостта от установяване на действителни граждански отношения, от съзнателно мобилизиране на родителската активност и насочването ѝ в посока на осигуряване на максимално достижимите добри условия за развитието на детето.

Взаимодействието между детската градина и семейството (родителите), обединяването в една система на целите на семейното и на общественото възпитание се налагат като приоритет на съвременното образование. Единодушно е становището, *че въвеждането на родителите в действено сътрудничество благоприятства и утвърждава като ефективна тази обща цел на взаимодействието.*

В съвременните условия работата на ръководството на детската градина, учителите и родителите в екип е необходимост. Когато всеки член на този екип полага усилия, тогава съвместната работа е продуктивна. В управленската дейност все повече се налага необходимостта ръководителят и учителите да работят заедно с родителите за постигане на общата за образователната организация и за всички тях цел – благополучието на децата.

Екипната работа в конкретния случай е подчинена на следните основни изисквания:

Единодействие – предполага взаимна отговорност и зависимост.

Толерантност – изисква зачитане на чуждото мнение, уважение към другата гледна точка, подпомагане и взаимно зачитане.

Взискателност – създаване атмосфера на уважение, доверие, съчетано и с взискателност към всеки член от екипа.

Добронамереност – доброжелателност в отношенията на членовете на екипа, умение да се уважават и ценят един друг, оказване при необходимост на активна подкрепа на всеки.

Инициативност – предполага и изисква склонност на екипа да действа, да върви напред, да инициира идеи и действия преди останалите.

Качествата, които имат важно значение за междуличностните контакти при работата в екип, са: *емпатия, доброжелателност, откритост*.

Набиране на средства и обогатяване на материалната база

Една от основните функции на Родителския алианс е набирането и осигуряването на средства за развитие на материалната база, за модернизиране на предметно-материалната среда за децата в детската градина, както и подпомагане с труд, услуги и материали. Осигуряването на средства е преди всичко отговорност и инициатива на управителния съвет, но тя е приета със същата сериозност и от всеки отделен член на организацията, а така също и от педагогическия екип, който играе изключително отговорна роля като посредник в общуването и контактите с родителската общественост.

Родителите дават пари, когато са убедени в ползите и прозрачността. Тази идея е основна. Родителите се приканват към доброволно сътрудничество, без да бъдат принуждавани да извършат нещо, което не желаят. Практикуват се няколко начина за набиране на средства:

– родителите правят парични вноски на доброволен принцип, равни на определения от Управителния съвет членски внос;

– по своя преценка голяма част от родителите правят по-високи вноски, съобразявайки се с личните си възможности и благородното предназначение на тази дейност;

– голяма част от родителите правят по своя воля еднократни дарения, размера на които определят сами.

Сумата на личните дарения не е толкова важна за организацията, колкото степента на участие. От десетгодишния опит се наблюдава позитивно отношение на родителите, готовност и убеденост от тяхна страна да извършват дарителска дейност в полза на благоденствието на децата.

Практиката показва, че хората не предоставят средства, докато не бъдат призовани за това и убедени в смисъла на дарението. Не можем да

стоим със скръстени ръце и да си мислим, че нашата организация е известна и харесвана и парите към нея ще потекат.

Хората дават пари на хора. Личният досег, отношенията човек-човек са преди всичко в основата на филантропията. Вероятният дарител трябва да бъде заинтересован от една организация и от това, което тя прави. В този случай ангажираните лица, които искат дарение, отговарят за дейността и поддържат организацията, са от най-голямо значение. Личностите са в основата на искането и даването. **Най-силният мотив при дарителството е в името на промяната към по-добро.** *Анелът на организацията преди всичко е насочен към показване на успеха и постижението.*

Из „Правила за реда за осъществяване на общественоразходна дейност и за набиране и разходване на имуществото на сдружението“:

Сдружение „Родителски алианс „Благополучие в детската градина – 2008“ активно подпомага дейността на детското заведение и оказва ефективно съдействие на педагогическия персонал в неговата отговорна работа, свързана с възпитанието на нашите деца.

Всяка година Общото събрание на сдружение „Родителски алианс“ приема основните насоки за развитието на сдружението и програма за осъществяването на дейността му, които са основно съобразени с насоките на развитие на детската градина.

Управителният съвет изготвя проект за програма за осъществяване на дейността на сдружението, като изхожда от текущата дейност в рамките на детското заведение, резултатите от нея и тенденциите за развитието и подобряването ѝ.

Разходване на средства, използвани пряко за постигане на целите на сдружението и непосредствено свързани с осъществяването на основната дейност:

- за насърчаване и подкрепяне финансирането и огласяването на професионално-квалификационното израстване на учителите, в т.ч. чрез стимулиране на персонала и оказване на гражданска и родителска подкрепа за реализирането на педагогическите проекти;

- за провеждане на квалификационно обучение чрез курсове, семинари и симпозиуми;

- отпускане на стипендии за издръжка, обучение, научни изследвания, разработване на научни проекти на членове на сдружението и външни лица, определени по реда, предвиден в Правилника;

- разходи за създаване и поддръжка на материалната база, предназначена за осъществяване на дейностите;

- средства за отпускане и даване на награди на лица със заслуги и постижения в областта на възпитанието и обучението на децата в детската градина.

Из „Правилник за финансово управление и контрол на средствата в „Родителски алианс „Благополучие в детската градина“

С тях се урежда въвеждането на система за финансово управление и контрол на приходите и разходите на „РАБДГ– 2008“, чиято дейност изцяло е обвързана с дейността на детската градина.

Един път седмично Управителният съвет се събира и разглежда финансирането на изготвени проекти за детската градина.

Из „Ред за получаване и ползване на дарения и месечни постъпления на „РАБДГ“

Родителският алианс има за цел да стимулира дарителството в полза на детската градина, децата и персонала чрез създаване на ред за получаване, управление и контрол на състоянието и стопанисването на даренията и месечните постъпления, за стриктно спазване на волята на дарителя, както и недопускане на злоупотреби и накърняване името на детското заведение, родителския алианс и на дарителя.

Родителският алианс може да организира дарителски кампании с решение на УС по специални поводи и нужди на детското заведение.

Даренията и месечните постъпления се ползват по предложение на Педагогическия съвет на детското заведение. Педагогическият съвет дава предложения – заявки за използването на средства от РАБДГ, с цел закупуването на материали или извършването на услуги, до Директора на детското заведение, който, от своя страна, представя предложенията за разглеждане от УС на „РАБДГ“.

Във връзка с честването на 10-годишнината от създаването на Родителския алианс бе проведена анкета в ОДЗ 2 “Звънче“ на лотариен принцип със 100 родители и с всичките 16 учители.

Целта на анкетното проучване е да се анализира досегашното сътрудничество и да се очертаят перспективите за взаимодействието „родители–детска градина“.

Въпросите, включени в анкетата, са еднакви за родителите и учителите и са пряко ориентирани към съвместната им дейност като партньори в сдружението „Родителски алианс “Благополучие на децата в детската градина“.

Анализ на анкетата с родителите

Установеният факт, че повече от половината родители, чието мнение беше проучено (53%), са запознати с Устава на сдружението, е повече от окуражителен, щом са наясно с предмета на дейност, целите, задачите, органите за управление на сдружението, членството, прекратяване на членството. Дейността на Алианса е прозрачна и участието в него е доброволно.

Приблизително 1/3 от родителите са запознати формално с устава. Можем да приемем, че те са информирани и имат представа за дейността на Алианса.

Като цяло (89%) родителите *знаят* каква активност очертава предметът на внимание и дейността на Алианса: подобряване на материалната база, финансово и материално осигуряване на детската градина, организиране на възпитателна среда, благоприятна за развитието на детето, съобразена с потребностите, интересите и талантите на децата.

Изводът, който се налага, е напълно правомерен: Родителският алианс е популярен, дейността му е открита и прозрачна, насочена към създаване на всички необходими условия за непрекъснато подобряване на възпитателно-образователната среда за децата.

Познаването на работата на Алианса се съотнася положително с установените данни от другите въпроси на анкетното допитване. Така например сред изброените права и задължения на РА най-висок процент събира „вземане на правилни решения“. Резултатът категорично показва, че е налице доверие и делегирано право на Алианса да участва в управлението на детската градина за вземане на правилни решения, осигуряващи благополучие на децата. Останалите права и задължения на РА се припознават от родителите като необходимо включващи се в основното, посочено от тях. По равен процент събират контролът по разходване на средствата, защитата на интересите на децата и персонала, сътрудничеството, партньорството и подпомагането на инициативи.

Така конкретизирани, правата и задълженията на РА формират участието му в управлението на детската градина като участие за гарантиране на добро, ефективно управление.

На фона на коментираните резултати за почти цялостна запознатост с предмета на дейност на Алианса и за определеното от родителите като негово ключово право и задължение – гарантиране на ефективно управление на детската градина, напълно закономерно се установява, че отношението на родителите към РА и оценката им за него са подчертано положителни (близо 80% посочват своето положително отношение) и дават общо двете оценки – много висока (30%) и висока (49%).

Почти 60% са категорични, че и занапред е необходимо да се мотивират родителите за активно участие в дейността на детската градина чрез пряко участие в Алианса или чрез подкрепа на неговата дейност.

Като най-голяма и важна сфера на участие на РА според участващите в допитването родители се откроява *осигуряването на допълнително финансиране и подобряване на материалната база (52%)*. Това е напълно разбираемо на фона на финансово-икономическите условия в страната. Впечатля-

ва обаче установеният факт, че точно толкова процентен дял се е отделил и на *провеждането на празници, тържества, конкурси, лагери*. Интерпретиран, фактът на равно откритието две сфери – осигуряване на допълнително финансиране, от една страна, и провеждане на празници, тържества, конкурси, лагери, от друга, означава, че родителската общност ясно осъзнава и претендира допълнителното финансиране, набирано чрез РА, да се разходва действително за благополучието и израстването на децата като способни, талантиливи, творчески провокирани, здрави – чрез двигателна активност сред природата, и уверени чрез своите публични изяви личности.

Ето конкретните цифри, говорещи сами по себе си:

Допълнителни дейности	Брой деца, записани в ОДЗ-2
Театър	250
Английски език	130
Латинотанци	120
Екскурзии	100
Ски училище	100
Плуване	90
Футбол	89
Приложни изкуства	74
Народни танци	60
Лагери	60
Театрално изкуство	44
Балет	43
Философия за деца	33
Карате	33
Гимнастика	22
Вокална група	20
Немски език	13

Особено показателно е, че 57% от родителите посочват „висока“ степен на активност на своите деца в културни, художествено-творчески, спортни и други изяви чрез живота в детската градина. Това означава, че действително активностите, в които са включени децата, предлагат качествено развитие на техните способности и умения.

От друга страна, събралият 95% положителни отговори индикатор: Необходимо ли е според Вас на детето Ви да се осигурява подходяща педагогическа среда за неговата личностна и творческа изява?, по особено категоричен начин затвърждава родителската оценка на управленската практика – Родителски алианс в съдружие с педагозите в детската градина.

Това е най-значимият и важен резултат от анкетното допитване, разкриващ смисъла и практическата полза от функционирането на РА в сътрудничество с педагогическия екип на детската градина.

Доказателство за немаловажната роля на сътрудничеството между Алианса и педагозите се открива в установения резултат на 31%, посочили като съществена степен на участие на РА в оценяването на педагогическия екип. Макар само 1/3 на този етап да са склонни да виждат членовете на Алианса и като настоятели, участващи в управление на качеството и оценяването на учителския труд, все пак те красноречиво говорят за необходимостта от предприемане на стратегии за продължаващо устойчиво развитие на проправената тенденция.

Заслужава внимание становището на 34% от родителите, сред които се проведе допитването, че не е необходимо да участват активно в дейността на детската градина, която без друго ги удовлетворява. Очевидно е, че те смятат за напълно достатъчна работата на педагозите, към която се отнасят с доверие. Коментираният резултат насочва към избор на такива по-нататъшни управленски и педагогически стратегии, които да отчитат наличието на подобна паралелна тенденция – има родители, които поради различни фактори – обективни и/или субективни, са склонни да поверят детето си с доверие, без да афишират външно своята активност в живота на детето си в детската градина. В крайна сметка доверието в професионалиста също е вид приобщеност, макар и латентна.

Най-важният извод, очертаващ *трайна тенденция*, насочва към спокойно и уверено продължаване на сътрудничеството *Родителски алианс – педагогически екип на детската градина*, доколкото резултатите от допитването говорят, че *може да се разчита на родителската подкрепа и в бъдеще*.

Анализ на анкетата с учителите

Резултатите от проучването показват, че 88% от учителите са запознати подробно с нормативните документи на Родителския алианс, които регламентират неговата цялостна дейност. Алиансът е учреден по инициатива на ОДЗ 2 „Звънче“, а идеята за това е обсъдена предварително с педагогическия съвет, като са взети предвид редица аргументи и обективни обстоятелства, които налагат нововъведения в управлението на детското заведение. Учителите са сред учредителите, те са носителите на идеите, които Алиансът реализира с общи усилия, и са естествените вдъхновители и поддръжници на неговата дейност.

Ето защо е напълно обясним установеният резултат от високия процент (88%) от състава на детските учители, запознати подробно с нормативното регулиране дейността на Алианса. Съпоставен с установения резултат от допитването до родителите (53% от тях дават категоричен отговор), фактът, че значително по-голям е дялът на учителите, говори за устойчива, еднозначна и прогнозируема управленска политика на ръководството на детската градина сред педагогическия със-

тав. Разликата от близо 1/3 между учители и родители е съвременен знак (след една декада функциониране на практиката „Родителски алианс“), че най-близката управленска перспектива следва да се насочи към мотивиране на учителите за още по-активно запознаване на родителската общност с нормативния регулатор за дейността на нейното гражданско участие в работата на детската градина.

Учителите (100 %) възприемат родителите като гарант и опора за благополучието на децата в детската градина. Те виждат в лицето на родителите най-преките и сериозни партньори, поддръжници и съмишленици в дълбокохуманното дело, на което са посветили своя педагогически труд – възпитанието, образованието и отглеждането на децата.

Изводът, който се налага, потвърждава становището, че Родителският алианс е популярен, дейността му е открита и прозрачна, законосъобразна и необходима за целите на организацията. Обединените усилия на детската градина и семейството са особено значими за възпитанието на детето и за осигуряване на пълноценна образователна среда.

Като най-важни функции на Родителския алианс учителите посочват преди всичко реализацията на съвместни проекти, защитата на интересите на децата и финансовото обезпечаване на образователно-възпитателния процес.

Като цяло сравнението между мнението на родителите и на учителите показва обща, сближаваща позициите им тенденция: Алиансът е необходим за финансовото осигуряване на добра среда за децата. В подкрепа на формулираната тенденция е и фактът на 100-процентна „много висока“ оценка за степента на участие на Родителския алианс в материалното и организационното осигуряване на детското заведение.

Добър знак от страна на педагозите е, че висок процент от тях (70%) толерират активното участие на родителите във възпитателно-образователния процес. Този факт отвежда до много важен извод: педагозите желаят родителите да имат по-активно участие в педагогическата дейност, като се очаква, че по този начин родителите ще имат възможност за действително конструктивно участие и в диференцираното оценяване на качеството на работата на всеки от учителите, а оттам и за определяне на диференцираното заплащане.

Особено важен и значим за възпитанието и развитието на децата и съвместната работа на детската градина и семейството е въпросът: *Колко често и по какви поводи родителите осъществяват връзка с Вас като учители?*

Резултатът (съвкупно 82% – винаги; при родителски срещи; когато родителите пожелаят) е красноречиво доказателство за педагогическото кредо на учителите: педагози и родители ръка за ръка във възпитанието на децата и в осигуряването на конструктивна интегрирана среда за личностното им развитие.

При съотнасяне на мнението на учителите и мнението на родителите по този въпрос се получава леко изместване на заинтересоваността от об-

разователно-възпитателно съдружие: докато учителите, както се посочи по-горе, се обединяват в 82% помежду си, то при родителите това са 72%, които инициират връзка с учителите. Като цяло резултатът е важен, защото дава ясна посока за стратегии за близко перспективно приобщаване на по-голяма част от родителите за активно участие във възпитателно-образователната дейност.

Обобщения и изводи

1. Като цяло резултатите от паралелните анкети с родителите и учителите на децата от ОДЗ 2 „Звънче“ показват конструктивизъм, хуманност и зачитане правата и интересите на двете страни, участници в процеса на възпитанието и отглеждането на децата и тяхното благополучие.

2. Налице е съгласуване на изискванията и ценностите на семейството и детската градина спрямо детето. По този начин подрастващите постепенно и съобразно с възрастта си придобиват по-обща представа за смисъла на живота.

3. Детската градина, като част от образователната система, има изградена стратегия за предлагане на децата на стабилен социален живот чрез различни образователно-възпитателни дейности за подкрепа на личностното развитие, на техните таланти и за здравословния им начин на живот.

4. Родителите разбират и поддържат основната мисия на детската градина и имат възможност да играят важна роля в осъществяването ѝ.

5. Родителските виждания за ефективност в работата на детската градина са:

- участие на родителите в управлението на детското заведение;
- благоприятен климат и оптимална педагогическа среда за отглеждането и възпитанието на децата;
- възможности за допълнителни дейности;
- развитие на персонала.

6. Родителите са заинтересовани от проблемите, дейностите и плановите на детската градина, стремят се към сътрудничество и партньорство с ръководството и екипа на детското заведение.

7. Задача на учителите остава да оказват компетентна педагогическа помощ на родителите

Заклучение

Създаването на Родителския алианс през 2001 г. като гражданско-родителска институция бе изключителна необходимост, събитие с особено значение за детското заведение, продукт на проблемите на прехода. Годишните на прехода бяха трудни. Вървахме по пътя на пазарното общество, на децентрализацията, на иновации за обновяване на всички сектори от общественния живот във връзка с икономическите и политическите промени в страната ни, а ресурсите на държавата все не стигаха. Педагогическият

екип на ОДЗ 2 „Звънче“ винаги е проявявал стремеж и желание да бъде в крак с тенденциите на съвременното обществено развитие в световен мащаб, да отговорим на европейските измерения за възпитание и образование, да направим това, което е необходимо, за да имат децата ни спокойно, радостно и пълноценно детство. Точно в тази връзка и в подкрепа на тези потребности се появи Родителският алианс като партньор и поддръжник за финансово и материално осигуряване, за да отговори по достоен начин на потребностите на своите деца, на призова и стремежите на цялото ни общество за по-добър живот и по-добро бъдеще за подрастващите. Идеята за сдружението на родителите е вдъхновена от мисълта за правото на детето, посещаващо детска градина, да бъде обгрижвано с любов в сътрудничество между педагози и родители; за правото на детето да му се осигурява подходяща и компетентна среда за развитие на неговите способности, за подкрепа на неговата ориентация в сложния свят на взаимоотношенията между хората.

През изминалите 10 години Родителският алианс показва по безспорен начин, че се развива възходящо като численост на участниците в дейността му и като финансов ресурс. През първата година, в първите няколко месеца след учредяването му, членовете на сдружението бяха около 50. За две години в резултат на бързите придобивки, промени и популярност на Алианса, броят на членовете към момента е 210. По отношение на взаимодействието родителите убедително показват, че възприемат високите изисквания за сътрудничество и съпричастност към детската градина и работят за нашия просперитет, за нашата уникалност и конкурентоспособност, а респективно – за благополучието на своите деца. По отношение на финансовия ресурс се наблюдава същото възходящо развитие. През първите няколко години материално-финансовият ресурс на Алианса е: през 2001 г. (годината на учредяването) – 1000 лв., 2005 г. – 36 000 лв., 2010 г. – 53 187 лв., 2011 г. – 61 600 лв.

В условията на икономическа криза през последните няколко години в страната се наблюдава спад в производството, спад в доходите на населението, а в същото време Родителският алианс продължава да бъде отговорен за финансовото осигуряване и подпомагане на дейността на детската градина и проявява финансова стабилност. Това показва, че ценностите на сдружението се споделят от родителите, че грижите за образованието и възпитанието на децата са от първостепенно значение за родителите и въпреки финансовите затруднения, те са всеотдайни и отговорни. Като прибавим и уточнението, че принципът за участие е на равнопоставена, доброволна и демократична основа, можем да дадем най-високата оценка за достойно гражданско поведение на родителите. Не на последно място сме длъжни да отбележим, че бенефициентите от дейността на Алианса са всички деца.

С помощта на родителския алианс ОДЗ 2 „Звънче“ заема водещи позиции в столичното образование и се наложи като притегателен център за удовлетворяване на децата и възискателността на родителите и обществото ни като цяло. По актуални данни от информационната система за прием на деца в Столичните детски градини (ИСОДГ) кандидатите за прием в ОДЗ 2 „Звънче“ за 2011–2012 г. са 1586 деца.

Нашите деца са щастливи. Нашите деца са с широки познания, с добра култура и обноски, с високо самочувствие, с впечатляващи творчески способности и умения, които се развиват всеки ден, всеки час в една изключително комфортна педагогическа, социална и материална среда, която е в основата на пълноценния педагогически процес, на здравето, на личностното развитие на децата. Нашите деца са активни и спокойни, любознателни и интелигентни, пътуващи, спортуващи, играещи. Нашите деца са личности.

THE INSTITUTIONALIZED CIVIL PARTICIPATION OF PARENTS IN THE KINDERGARTEN MANAGEMENT (For the Education Managers and for the Parents)

Abstract. The publication treats the modern management of the educational institutions, the significance of the civil society as an institutionalized public sector, represented by non-governmental organizations, which perform the mission to guarantee the viability of the state institutions, where a deficit of the resource provision of their activity is observed. The establishment and the development of relations between the non-governmental organizations (NGOs) and the local and the state authorities illustrates the maturity of the society and is a solid guarantee of progress, not only of the institutions, but as well of the individual, which becomes a fundamental figure.

The relation between the Bulgarian education and the society is a social policy having long history. The school committees are the first agency of the civil society in organizing, management and leadership of the Bulgarian education since the National Revival. Nowadays, the civil organizations /the parental community/ perform their traditional functions. In the context of new challenges of socio-economic realities of competitiveness, market orientation, self-government, of shared responsibility between the state and the society for financial and material provision of the educational process of children and pupils, generating private and donation resources, and integrating the voluntary efforts of the citizens (parents). And this is the core of the idea of democratic society as a working civil society.

The civil cooperation of parents in the education organizations management is guaranteed with the Bulgarian legislation with the Public Education Law and the

Law on the non-profit legal entities. The activeness of the parental organizations, as a partner of the kindergarten /the school/ is an indicator for shared care, for the expression of interest in the children's future and their personal development as full citizens of the society, a manifestation of cooperation and involvement in resolving issues related to organization's viability, and most of all – an indicator of the society's civility.

Tsetsa Georgieva

✉ Principal of Kindergarten
Kindergarten 2 „Zvunche“
57, „Zlatishki prohod“ Str.
1404, Sofia, Bulgaria
e-mail: Zvunche@abv.bg